

Л. Мельник
П. Горбанський

Володимир Володимирович

Шестак

Творчий шлях

"Театр ляльок - це театр
Загостреної думки."

В. В. Шестак

Коли Людина все життя присвятила театрові, коли театр став для неї єдиною метою, коли поставлена цією людиною величезна кількість вистав, коли вона і оцінює своє життя, і мислить особливими, театральними категоріями, то і все, що відбувається навколо, така людина сприймає неначе велетенську фантазмагоричну виставу. Виставу, в якій любовна, лірична драма межує з комедією положень, героїчна, висока трагедія змінюється соціальним фарсом, а мелодрама щедро присмачена нудьгою та банальністю відносин із можновладцями.

Ось така дивна і разом з тим буденна вистава... Містерія життя...

Час дії - осінь 1984 р. До кінця віку ще доволі часу, в усякому разі, так тоді усім здавалося.

Головна дійова особа - Володимир Володимирович Шестак, заслужений артист, заслужений діяч мистецтв, лауреат, дипломант та інше, інше, інше.

Рік народження - 1916. Місце народження - містечко Жмеринка на Вінниччині.

Зараз йому - біля 70-ти. Він сам. Немає більше в його житті театру. І нікого з ним поруч. Лише дружина, друг, соратник і актриса його Театру. І... пустота. Ні друзів. Ні учнів. Ні колег... Як там у поета : " Иных уж нет, а те уже далече"...

Які почуття переживав він того дощового вечора? Образу? Досаду? Злість? Чи, може, упокорення і самозаспокоєння? Хто зна...

Про це знає, точніше, на жаль, знав лише він, Володимир Шестак, засновник і на протязі багатьох десятиліть незмінний керівник Вінницького театру ляльок.

На скільки значуща роль Шестака в контексті тодішнього і сучасного процесу в ляльковому мистецтві, - того ніколи не досліджували ні театрознавці, ні критики.

Тому пропонується авторам розцінюють, як першу ластівку великої майбутньої роботи по дослідженню життя, творчості і, так би мовити, деякої моральної реабілітації імені Володимира Шестака, необхідність якої для нас цілком очевидна. Адже Володимир Володимирович був засновником і незмінним керівником Вінницького театру ляльок протягом 40 років, поставив більше ста вистав, відкрив і виплекав багато яскравих особистостей, серед яких - актори, режисери.

Ось що пригадує Ю. Васильєв, актор С.-Петербурзького Театру Комедії, який починав свій творчий шлях у Вінницькому ляльковому: "Володимир Володимирович не говорив нам, тодішній театральній молоді, про труднощі нашого шляху, мало розповсюджувався про високу місію, хоча багато хто тоді, в кінці 60-х, цим грішив, а своїм життям, своїми виставами, своїми

перемогами і невдачами, злетами і падіннями нам доводив, що Театр - це надзвичайно важливо, важко, але, разом з тим, святково, урочисто і легко одночасно. І ми, дивлячись на нього, вірили, що усе в нас вийде. І що найголовніше, у багатьох із нас, його учнів, склалось життя в мистецтві." *1

Хоча були періоди в житті театру, коли роль В. Шестака і свідомо, і підсвідомо нівелювалась, а подеколи і просто дискредитувалась керівництвом театру і тодішніми можновладцями. Особливо це стосується 1979-1980 років, коли Володимир Володимирович залишив театр. І саме 1980 рік ввійшов в історію Вінницького лялькового, як найважчий, найтрагічніший період.

Зараз важко оцінювати масштаб і значущість найвдаліших і прохідних робіт В. Шестака за окремими газетними публікаціями і спогадами сучасників. Газетні статті того часу грішать вибірковістю, а пам'ять людська суб'єктивна. Тому так поталанило тим театрам, де живе й досі той, класичний, репертуар. Саме так сталося, наприклад, у Харківському театрі ляльок, де більше 45 років не сходить зі сцени вистава "Чортів млин" І. Штока та Я. Дрди у постановці колеги В. Шестака, його друга і однодумця, народного артиста України В. Афанасьєва, до цього часу хвилює глядача і служить даниною пам'яті режисера.

На жаль, Вінницький театр не може похвалитись тим, що зберіг хоча б одну виставу Володимира Шестака, крім хіба що в пам'яті тих, хто бачив їх тоді, хто працював у них.

Так яким же був він, Володимир Шестак? Людиною легкою в спілкуванні і разом з тим надзвичайно глибокою, чутливою і гордою? Талановитим режисером, керівником, учителем? Жуїром, любителем жіночої краси і завзятим рибалкою? Так, саме так, намішано в ньому було і від Бога, і від чорта, втім, як і в кожному з нас.

Ось що згадує про нього Є. Венгер, актриса театру: "Володимир Володимирович був людиною надзвичайно відкритою, захопленою, яка віддавалась і улюбленій справі, і улюбленим заняттям цілком і безоглядно. Дуже любив допомагати людям, особливо молодим акторам, міг підтримати у скрутну хвилину і любив таких же щедрих і вірних людей, як сам. Страшенно не виносив фальші стосунків, дріб'язковості, скупості і ...і помідорів." *2

Отже, шановний читачу, пройдемося по віхах життя цієї людини. Із самого початку творчого життя, з 1937 року, моменту вступу на Вищі режисерські курси при ДЦТЛ С. Образцова.

Що штовхнуло тоді молоду людину, що навчалась у Всеукраїнському інституті торгової кооперації в Харкові, кинути все і поїхати до Москви в ДЦТЛ?

Загадка. І, на жаль, немає конкретних спогадів з цього приводу ні самого Шестака, ні оточуючих його людей. Залишається тільки здогадуватись і висувати версії. Але це не тема нашого нарису.

Отож, рік 1937-ий .

Мабуть, краще нашого героя про той час і себе самого не скаже ніхто: "Приїхавши до Москви, потрапив на Вищі режисерські курси при ДЦТЛ С. Образцова. Навчання було цікавим, будувалось як на практиці ляльководіння під керівництвом кращих артистів ДЦТЛ, але, крім того, С. В. Образцов приділяв багато уваги і теорії. Сам читав нам курс теорії режисури, теорії драматургії, запрошував педагогів з училища при МХАТі, які читали лекції по історії театру, як російського, так і зарубіжного. Багато уваги приділяв роботі режисера над п'єсою. Він (С.Образцов, авт.) говорив: "Наші родичі, наша драматургія будується на основі казок, народних байок. Із авторів це Гоцці, Перро, Гоголь, Маяковський, Чуковський."

І найголовніше, він прищепив нам любов до театру ляльок, оцінюючи його як

самостійний вид мистецтва, а не як "меншого" брата театру драматичного." *3

І дійсно, дуже багато в ті, 30-ті роки, було у С. В. Образцова учнів, які перейняли від нього трепетне ставлення до театру ляльок. В неповному ряду таких величин, як В. Афанасьєв, Ю. Гіммельфарб, В. Сударушкін з повним правом стоїть ім'я В. Шестака.

Але навчання скінчилось, і молодий, двадцятидвохлітній чоловік приходить працювати в тільки-но сформований театр ляльок у Вінниці.

Спогадів про той час майже не збереглося. Тому пропонуємо вашій увазі витяг із доповіді В. В. Шестака, присвяченій 60-літтю дитячих театрів в СРСР: "В 1937 році *4 (дата суперечлива, за іншими джерелами, це 1938 рік. - газета "Більшовицька правда", № 224.1861, 28 вересня 1938 р.) організовується Вінницький обласний театр ляльок. Перші вистави: "Чарівні жорна", "Казка про Попа та наймита його Балду", "В горах Сурамі", "Гусеня". Перші актори: С. Деців, О. Ребренюк, М. Петляк, О. Данилюк, В. Гавриш, В. Канівець, В. Шестак, Р. Заранкіна, П. Немцов, П. Радомислянський.

Транспорту і приміщення свого не було, їздили на підводах від села до села." *5

Ще спогад, який належить співзасновнику театру, Вітольду Нейбрандт-Ковешку: "Я почав працювати в Вінницькому обласному театрі ляльок 5 травня 1938 року в якості художнього керівника театру. Приїхав туди після закінчення курсів режисерів-лялькарів в Київському театрі (*Державний театр ляльок, авт.*). Артисти вже працювали під керівництвом Володі (Шестака), готували п'єсу за українською народною казкою "Чарівні жорна". Разом з Володею (він був актором і художником) ми підготували ще декілька вистав - "Казка про Попа та наймита його Балду", "Пригоди Буратіно".

Базою театру служила велика кімната. Крім неї у нас нічого не було. Але ми якось не помічали труднощів. Приймали нас чудово." *6

Така доля тодішніх лялькарів, котрої сповна ковтнули не тільки вінничани.

Головним підсумком довоєнної роботи В. Шестака є те, що, не зважаючи на труднощі, він і його друзі та однодумці все-таки створили свій професійний театр ляльок, яких тоді було небагато на Україні.

І перелік таких міст, як Київ, Харків, Чернігів, Житомир, Біла Церква, Черкаси, Полтава, Одеса, Херсон, Запоріжжя поповнює і Вінниця.

І хоча часи були надзвичайно важкими, але створювались вистави, театр їздив на гастролі, актори, і В. Шестак вірили що попереду їх чекає зовсім інше, нове життя. А далі...

Далі була війна.

Знову процитуємо ту ж доповідь В. В. Шестака: "За мостом, на П'ятничанах (*район Вінниці, авт.*) в актора Гавриша в городі закопали ляльок і декорації, театр перестав працювати, всі пішли на фронт. Деців, Канівець, Петляк, Гавриш, Радомислянський віддали життя, захищаючи Батьківщину". *7

З осені 1941 р. В. Шестак працює в Алтайському крайовому театрі ляльок в м. Барнаулі. Але не слід вважати, що робота на Алтаї була зовсім тилова. В театрі було організовано декілька концертних фронтових бригад по обслуговуванню поранених в госпіталях, бійців резерву і безпосередньо на фронті. Так що були в його житті і бомбардування, і обстріли.

За іншими джерелами, В. В. Шестак після евакуації з Вінниці влітку 1941 р. приїхав до Дніпропетровська, де деякий час також працював з Ю. Гіммельфарбом у місцевому театрі ляльок.

"...17 серпня 1941 р. театр евакуювали в Актюбінськ, де 1 вересня він уже відкрив сезон. Чоловіків-акторів в театрі тепер не було. Вся робота лягла на плечі актрис С. Горелік,

С. Золотарьової, М. Туберовської, головного художника Є. Годзь. Це завдяки їм і режисерам Ю. Гіммельфарбу та В. Шестаку театр, не зважаючи на всю складність роботи в віддалених кишлаках, зберігся. В 1942 р. колектив виїхав на великі гастролі по Середній Азії. А влітку 1944 повернувся у звільнений Дніпропетровськ". *8

Хоча свідчення джерел досить суперечливі, факт роботи В.Шестака в якості режисера Алтайського крайового театру ляльок протягом 1942-43 рр. підтверджується номерною грамотою за активну участь у військово-шефській роботі, підписаною начальником Барнаульського гарнізону, яка знаходиться в архіві театру. *9

В 1944 р., після звільнення м. Дніпропетровська, В. Шестак приїжджає на роботу в місцевий театр ляльок і як тільки у Вінниці, 20 січня 1945 р., ще під час війни, вдруге відроджується театр ляльок, повертається до Вінниці. З цієї дати, 20 січня 1945 р., власне, й починається існування феномену - "Театр Шестака". І цей феномен проіснував до 1980 р., зі своїми злетами і падіннями, тріумфами і невдачами.

Наше завдання - в якомога більшому об'ємі систематизувати і викласти факти, подати деякі свідчення як людей із оточення В. В. Шестака, так і архівні записи в щоденниках самого Володимира Володимировича, газетні та журнальні публікації та деякі наші коментарі і висновки, на які ми залишаємо за собою право.

І почнемо з того, що за всю свою творчу діяльність у Вінницькому театрі ляльок В. Шестак здійснив, за далеко не повними даними, 87 постановок. Сам же Володимир Володимирович в одному із рукописів називав цифру 120.

Безперечно, на всі постановки були шедеврами, та і який чи то із минулих, чи то із сучасних режисерів може похвалитися тим, що кожна з його вистав настільки яскрава і самобутня, що є новим словом, новою віхою в його творчості? Та і не в цьому справа. А в тому, що, як бачимо, В. Шестак був людиною винятковою працездатності, а його вистави "Майська ніч" за М. Старицьким, "Сорочинський ярмарок" за М. Гоголем, "Боги, чорти, люди" Г. Усача за "Енеїдою" І. Котляревського, "Чортів млин" І. Штока та Я. Дрди, "Алі-Баба і розбійники" В. Маслова і багато інших вписані в золоті сторінки лялькового театру України і були, безперечно, гордістю, окрасою репертуару Вінницького театру ляльок, отримали цілком заслужене визнання та аплодисменти глядачів. Не кажучи вже про те, що були вони відзначені критикою як київською, так і московською, численними дипломами і преміями.

"27 січня 1945 р. наказом № 9 по Вінницькому обласному відділу мистецтв роботу Вінницького театру ляльок було відновлено, а уже в серпні була показана перша післявоєнна прем'єра - "Маленькі патріоти" Ю. Заховая (художник - Є. Годзь, м. Дніпропетровськ)". *10

В травні 1946 р. на Всеукраїнському огляді театрів ляльок Вінницький ляльковий отримав диплом 2-го ступеня за виставу "Лісові друзі" В. Шестака, Є. Ровенського. Це була перша і дуже важлива перемога в житті театру.

Ось що відзначалось у наказі Комітету у справах мистецтв УРСР за підсумками огляду: "...вистава у Вінницькому театрі "Лісові друзі" наповнена теплоти зворушливої безпосередності і правдивості, поданих у простій, але принадній мистецькій формі". *11

В 1949 р. за запрошенням В. Шестака до театру приходять артисти О. Павленко (згодом дружина Володимира Володимировича), І. Чернов, В. Саньковська, художник П. Драч, які і стали тим ядром, на яке опирався Володимир Володимирович у побудові свого театру.

Тут взагалі варто зазначити, що В. В.Шестак володів феноменальним відчуттям в підборі кадрів, чудовою інтуїцією, "нюхом" на таланти. Багатьох артистів і режисерів він відкрив і виплекав за довге творче життя.

Ось що згадує М. Ніколюк, заслужений артист України: "Я прийшов до театру в 1969 році, тільки що відслуживши армію. Володимир Володимирович прослухав мене і взяв у штат.

Навчатися було ніколи, тому одразу ж відправили мене на гастролі - бо ж навчання молодих акторів проходило за звичною і традиційною схемою: досвідчені актори повинні були показувати ази театральної науки прямо під час роботи і поступово, день за днем, вводити на потрібні ролі.

Проте В. В. Шестак добивався філігранного володіння лялькою, голосом, технікою. Крім того, він вчив і заставляв нас, тоді молодих акторів, думати над побудовою ролі, образу, над взаємовідносинами з партнерами на сцені. До речі, він надзвичайно цінував в акторі-лялькарі відчуття партнера, а сам як актор, володів цим чуттям найвищою мірою. Він дуже довіряв акторському таланту, смаку." *12

В кінці 40-х років театр, очолюваний В. В. Шестаком, робить перші кроки на шляху пошуку власного творчого обличчя. На афіші театру з'являються нові цікаві роботи. Це "Івасик-телесик" Ю. Гіммельфарба, "П'ятак і П'ятачок" Н. Гернет, "Пташине молоко" Метельникова, "Морозко" І. Шуринова, "За щучим велінням" О. Тарховської.

Продовжується напружена творча робота з художником П. Драчем, іде прискіпливий відбір репертуару, театр веде інтенсивне гастрольне життя - Хмельницький, Тернопіль, Львів, Житомир, Чернівці, - ось далеко не повний перелік гастрольних маршрутів.

Тут слід зробити деякі пояснення і коментарі. Багато хто скаже, що в ті роки всі театри вели подібне життя. І це, безумовно, так. Але не варто забувати, що Вінницький театр ляльок в ті роки був виключно пересувним, гастрольним театром. І В. Шестак дуже багато гастроловав з трупю, так як не вистачало акторів, акторський склад театру нараховував менше 10 чоловік, а присутність майстра на гастролях, у підчас вкрай важких умовах, надихало трупу, не давало акторам опуститись до рівня халтурного показу вистав. А за цим Володимир Володимирович слідував дуже строго і уважно. Навіть уже пізніше, в 50-60-х роках, коли і фінансові, і кадрові невлаштованості відійшли в минуле, Шестак дуже часто приїздив на гастролі, проглядав вистави і якщо щось його не влаштовувало, якщо актори щось забували, то він чистив, добиваючись філігранної точності і віртуозного виконання.

Варто відзначити, що 27. 01. 1945 р., згідно того ж наказу № 9 по Вінницькому обласному відділу мистецтв, В. В. Шестак був призначений і директором, і головним режисером.

Згодом, на протязі багатьох років роботи в театрі, В. Шестака іще декілька разів то знову призначали директором, то зміщали з посади без видимих на те причин.

Сам Володимир Володимирович досить двозначно ставився до своїх директорських обов'язків.

З одного боку, його пригнічувала неможливість вирішення ряду важливих для театру проблем - це і проблема житла для акторів, проблема театрального приміщення, транспорту. Транспортна проблема завжди дуже гостро стояла на порядку денному, так як без транспорту існування гастрольного театру втрачало будь-який сенс.

З іншого боку, В. Шестак розумів, що очолювати театр людина, далека від проблем театру, яка не знає його внутрішнього життя, надій і сподівань акторів і всього колективу, просто не має права.

І, зібравшись із силами, після того, як чергового директора забирали на чергове підвищення, В. В. Шестак брав на себе всю ношу відповідальності.

Ні, не переступаючи через себе, Шестак знову і знову сідав у директорське крісло, бо усвідомлював всю важливість цієї роботи. Він, на відміну від багатьох директорів, розумів, що театр - не безлика установа, а живий і складний організм.

"Душевна черствість і аморфність, егоїзм калічать долі людей, руйнуюче діють на економіку театру." *13 Ось невелика цитата із нотаток В. В. Шестака про роль директора театру.

Дивно, хоча, мабуть, ні, цілком закономірно, що будучи директором, він вів помітки і якимось намагався систематизувати свій досвід керівництва театром. І робилось це не для доповідей "на килимі" в управлінні чи в Міністерстві, не для дисертації, а для себе.

Нижче ми наводимо ще декілька витягів із записів В. Шестака без коментарів.

"Є директори, які з ранку і до вечора сидять на робочому місці. Але ж не кількістю відпрацьованих людино-годин визначається рівень кваліфікації керівника. Є інші, жорсткі показники. Тут немає графі "тривалість робочого дня директора".

Виконання плану, кількість вистав, - ось де керівник має бачити своє відображення." *14

"Результат некваліфікованого керівництва - велика плінність кадрів і, як наслідок, тушцювання на місці з виконанням плану, відсутність прогресу в розширенні і укомплектуванні штату, підвищенні зарплати акторів. Створюються нестерпні моральні умови." *15

В 50-ті роки театр, керований В. Шестаком, зміцнів. Стабілізувались стосунки в колективі, розширився штат.

В театрі вже працювало більше 20 чоловік.

Володимир Володимирович звертається до драматургії для старших школярів та дорослих. Так народились вистави "Сорочинський ярмарок", "Майська ніч" і "Фініст - ясный сокіл", які були надзвичайно тепло прийняті глядачем. І театр починає грати вечірні вистави.

Чим же викликана поява в репертуарі театру саме цих вистав? "Взагалі, ми будемо наш репертуар на драматургії, яка може створити свій почерк, своє обличчя театру, що певною мірою нам вдається." *16

Ось що з цього приводу писав В. В. Шестак. Але нам думається, що іще в основі звертання режисера до "дорослого" репертуару лежить розуміння спроможності лялькового театру як самоцінного виду мистецтва, намагання залучити до нього не тільки дітей, а й дорослого глядача. В цьому устремлінні, потрібно відзначити, Шестак був не самотнім. Над роллю і місцем театру ляльок як виду мистецтва, замислювались провідні режисери того часу. І, безумовно, ідейним натхненником цього процесу був С. В. Образцов.

В ті повоєнні часи театр ляльок ще був дивиною, особливо для жителів "глибинки". І ними він сприймався особливо свіжо. І В. Шестак намагався донести до кожного, дитини і дорослої людини, всю чарівність і красу казки. Яскравим прикладом може стати вистава "За праве діло стій сміло" Н. Сліпакової. Хоча вистава не була віхою в творчості В. Шестака, а була найзвичайнісінькою рядовою постановкою, ось що про цю виставу згадує М. С. Драчук, колишній актор театру, нині конструктор ляльок: "Ми приїздили до села, в клуб, розставляли ширму, і на виставу сходилось, усе село. І дорослі, і діти. Діти слідкували більше за казковим сюжетом, а дорослі живо відгукувались на стосунки героїв вистави між собою, на гумор, закладений у п'єсі, на вдалі гумористичні і сюжетні ходи, вибудовані В. Шестаком, акторами, бачачи в казкових персонажах себе, своїх односельців, начальників, своїх близьких, їх достоїнства і вади." *17

І цей потяг до універсальності, стремління до узагальнення були одними з головних

прийомів режисерського почерку В. Шестака.

І знову ж таки, в цьому бачиться вплив С. В. Образцова. Наводимо маленьку цитату із особистої переписки С. В. Образцова і В. В. Шестака: "Волюдя, там, де узагальнення, де іносказання - там театр ляльок." *18

В ті роки, а саме, в 1959 році театр активно готується до днів декади української культури в Москві, куди він був запрошений.

Володимир Володимирович відбирає кращі вистави і в рамках цієї підготовки театр проводить у Вінниці фестиваль вистав, присвячений початку навчального року, назустріч Декаді української літератури та мистецтва в Москві.

Фестиваль цей проходить з 11 по 14 вересня 1960 року в дитячому парку імені Козицького. В програмі такі вистави, як "Наука для внука", "Друзі", "Непосида", "Чарівне яблуко", "Майська ніч".

На жаль, нам невідомо, з яких причин театр до Москви так і не поїхав.

В кінці 50-х на початку 60-х років театр, очолюваний В. Шестаком, став міцним єдиним організмом, здатним вирішувати високі творчі завдання. Вистави "Сорочинський ярмарок", "Майська ніч", "Фініст - ясний сокіл" - яскравий тому приклад.

В ті роки В. Шестак формулює своє особисте режисерське надзавдання: "Головному режисеру необхідно знати, що сила особистого прикладу, єдність слова і діла - це те, що об'єднує творчий колектив." *19

На той час Володимиром Володимировичем уже здійснено у Вінницькому театрі ляльок понад 55 постановок. Із останніх робіт - "РВР" за А. Гайдаром, "Червоненька квіточка" П. Аксакова, "Летючий корабель" А. Шияна, "Фініст - ясний сокіл" В. Шестакова, "Сорочинський ярмарок" за М. Гоголем, "Майська ніч" за М. Старицьким та інші.

В. Шестак береться до підготовки "Ночі перед Різдвом" за М. Гоголем, а попри тім, театр без стаціонарного приміщення і з транспортними проблемами. Але Шестак знову і знову мобілізує колектив, особистим прикладом насамперед.

В кінці 50-х років В. В. Шестак починає вести активну роботу по пошуках приміщення для театру. Так як приміщення в парку культури і відпочинку категорично театр не влаштує. Куца сцена, вимушеність проведення репетицій "на пальцях", бо ніде поставити ширму, відсутність елементарної освітлювальної апаратури, холод взимку і духота влітку, - все це негативно відбивалось на умовах роботи акторів.

Володимир Володимирович, набравшись терпіння, починає безкінечні ходіння по начальницьких кабінетах. І ці ходіння продовжувались до 1965 року, коли театр перебрався в нинішнє приміщення по вулиці Л. Толстого, 6.

Ось такий шлях митарств театру. Спочатку з квартири В. Шестака, звідки, власне, він і починався після війни, згодом - декілька кімнат у парку культури та відпочинку і, нарешті невеличке приміщення по Л. Толстого, де театр тулиться і по сьогодні.

А скільки за ці роки було дано Володимирі Володимировичу клятвених запевнень і обіцянок! Знає це лише сам В. Шестак і люди, що були на той час поруч із ним.

І от приходять 60-ті.

В цей час Володимир Володимирович здійснює ряд важливих для театру постановок - як в тематичному, так і в естетичному планах. Він багато в чому переосмислює свої погляди на театр ляльок, на драматургію для театру, естетичну основу, на світовідчуття в цілому.

Серед цих постановок - "Непосида М'якуш і Нетак" Ю. Чеповецького, "Маленькі сміливці" Ф. Званної, "Сонячні промені" Г. Усача, "Наука для внука" Г. Стефанова,

"Дівчинка і Ведмідь" Ю. Швемберга, "Пригоди в зачарованому місті", "Друзі з палацу радості" та "Хлопчик із зеленого стручка" Г. Усача, "Поросятко Чок" М. Туровер, Я. Мірсакова, "Великий Іван" С. Образцова, С. Преображенського, "Пригоди Тука" Г. Усача, Ю. Чеповецького та інші.

Особливо хочеться відзначити вистави "Іван Ріпа та 12 Апостолів", "Великий Іван" та "Сонячні промені" і на останній назві зупинитись більш детально. З огляду на те, що це була перша і надзвичайно вдала драматургічна спроба Г. Усача, яка засвідчила про появу на небосхилі лялькового мистецтва талановитого, плідного і залюбленого в це мистецтво автора.

В. Шестак як мудрий, думаючий режисер надавав величезного значення і драматургії, і роботі з драматургами: "Драматургія - це кров театру. Саме головне в драматургії - її тема. Яким би цікавим не був сюжет, якщо він не заключає в собі теми, будувати на ньому вистави не можна.

Більшість українських театрів ляльок не працюють з драматургами, ставлять вистави за перекладними п'єсами. Бажано було б, щоб українські драматурги звернули свою увагу на дитячі лялькові театри, і в співдружності з театрами ляльок здійснили п'єси та вистави на сучасні теми на національному фольклорі.

Відомо, що тільки ті театри залишаються в історії, які здійснили свій репертуар, свою драматургію." *20

Ось чому, побачивши і відчувши в молодому драматургові Божий дар, Володимир Володимирович почав із ним активну співпрацю.

Робота над "Сонячними променями" була надзвичайно насиченою і напруженою.

Багато разів В. Шестак повертав Г. Усачу здавалося б уже готову п'єсу, домагаючись філігранності в мові, точності та визначеності стосунків персонажів, яскравих оцінок, сатиричних узагальнень.

І от навесні 1961 року відбулась прем'єра, яка дала нашому виду мистецтва яскравого і самобутнього драматурга, творча співдружність з яким продовжується у театру і донині.

Сімнадцять п'єс Григорія Усача вперше побачили сцену, знайшли свого глядача у Вінницькому театрі ляльок на сьогодні. І дванадцять із них були поставлені Володимиром Володимировичем.

А тоді, в 1961 році, відразу за "Сонячними променями" була здійснена постановка вистави "Пригоди в зачарованому місті" теж за п'єсою Г. Усача. І обидві вони були показані у Києві того ж таки 1961 року на Республіканському огляді робіт театрів для дітей, присвяченому 40-річчю Всесоюзної піонерської організації.

Вистави були відзначені критикою за високий ідейно-художній рівень, тепло зустрінуті глядачами і показані на першому турі Всесоюзного огляду театрів ляльок, який проводився на місцях з виїздом на перегляд членів журі.

Ось яку думку висловив після вистав Вінницького театру ляльок головний режисер Київського ТЮГу М. Г. Єрецький: "Географія мистецтва не визначається лише столицею. У цьому ми переконались на виставах Вінницького театру ляльок. Його вистави - кращі з тих, які ми бачили на огляді."

Вдалою була постановка "Котигорошка" Г. Усача. Показаний в 1964 році у Києві на Республіканському огляді театрів ляльок, він був тепло прийнятий критикою, глядачем і був нагороджений дипломом 2-го ступеня.

Декілька слів варто сказати і про виставу "Іван Ріпа та 12 Апостолів". Вистава вийшла надзвичайно яскрава, гостра, не зважаючи на те, що це було соціальне замовлення на

антирелігійну тему. "Іван Ріпа" був схвально оцінений критикою, адже вистава вийшла дійсно непрохідна, з цікавими сюжетними ходами, соковитими характерами. Та саме з нею пов'язані далеко не найприємніші спогади і акторів, і самого В. Шестака. Річ у тім, що виставу показували глядачам і в місті, і в глибинках, де, незважаючи на антирелігійну пропаганду, люди в основній масі зберегли віру в Бога. Тому і лялькарів з такою виставою і зустрічали, і, особливо, проводжали далеко не найкраще.

Ось що згадує сам Володимир Шестак: "...зустрічали нас вороже, били нам в машинах фари та вікна, не давали води, а ми все-таки грали". *21 Знову ж таки, ми не беремось нікого судити, тим більш, що розуміємо - такі були часи.

В 1967 році Міністерство культури УРСР проводить огляд робіт дитячих театрів до 50-річчя Великого Жовтня.

За успішну постановку вистави "Великий Іван" С. Образцова, С. Преображенського Вінницький театр ляльок був нагороджений Дипломом 1-го ступеня і грошовою премією.

Цікавою була і сама робота над виставою. С. Образцов запропонував В. Шестаку декілька варіантів цієї п'єси, а після тривалого обміну думками В. Шестак і С. Образцов прийшли до остаточно узгодженого варіанту п'єси, який і ліг в основу вистави.

За постановку цієї вистави В. Шестак був нагороджений премією Міністерства культури СРСР.

Ось що писав відомий театральний критик Є. Рубінштейн після перегляду "Великого Івана": "Я не пригадую такої єдності зали зі сценою, хоча переглянув немало вистав для дітей. У фіналі є така сцена: Іванові, у якого вороги відняли зір, вдається отримати від свого друга Сокола "живу" воду, вона має повернути його очам світло. Зал вирує від радості і захоплення. В ту мить, коли живильна крапля падає на очі юнака, в залі стільки захоплення, торжества, неначе не Іван, а самі діти отримали дуже важливу для себе перемогу." *22

24 жовтня 1967 року, за заслуги в розвитку радянського театального мистецтва В. В. Шестаку було присвоєне звання заслуженого артиста Української РСР.

В 1969 році Міністерством культури СРСР, спільно з ВТТ проводився фестиваль польських п'єс на радянській сцені.

За постановку "Котика-вуркотика" З. Поправського В. Шестак нагороджується Почесною грамотою Міністерства культури СРСР та Президії ради ВТТ.

До кінця 60-х років В. Шестак, після багаторічних пошуків, приходять до цілком однозначної думки: "Сучасна вистава вимагає нової форми драматургії і нової форми інтерпретації цієї драматургії." *23

Думка для сьогодні цілком очевидна, але тоді, в часи, коли багатьох акторів, режисерів, критиків і чиновників від мистецтва цілком влаштовував існуючий стан речей, В. Шестак приходять до необхідності експерименту. "Якщо наука витрачає величезні гроші на експериментальну діяльність, котра не дає ніяких "товарів", а тільки шлях до відкриття, то і в мистецтві необхідно закладати в план таку ж діяльність." *24

"Не страшно помилитись, в цьому немає нічого ганебного, страшно не зробити висновків із помилок. В театрі можна переконатись в правомірності чи неправомірності прийому, нового сюжетного ходу, нової системи ляльок, нових підходів до оформлення вистави тільки шляхом постановки вистави, перевірки на акторах, на глядачеві." *25

В. В. Шестак не був стовідсотковим експериментатором і вже зовсім не був авангардистом, ні, він був режисером-практиком, який знав, що дуже швидко без притоку нової крові в прийом, теми, ідеї, в трупі театру, театр занепадає, сіріє, вистави стають нудними,

одноманітними, глядач залишається байдужим, а акторів вивертає з душі від тієї одноманітності.

Він взагалі любив знімати скутість із поглядів та почуттів акторів. Володимир Володимирович говорив: "Ви пробуйте, шукайте найзручніший, найвірніший, найлогічніший шлях взаємовідносин, пропонуйте, не бійтесь не "вистрілити". А я буду разом з вами думати і відбирати." *26

Саме в ті роки Шестак приходив до формули свого театру, театру ідеально, театру "мрії".

**"Актор-мислитель,
художник-мислитель,
режисер-мислитель і генератор". *27**

Нині ця формула, в приблизно такому ж вигляді відома всім, але в кінці 60-х до неї прийшов небагато хто з театральних режисерів, драматургів, практиків театру.

В. Шестак дійшов до цієї формули самостійно, шляхом досягнень і невдач.

"Сучасний театр ляльок - це дітище 20-го століття, він розвивається швидко, весь в пошуках, театр розуміє свою задачу-здійснення для маленьких глядачів змістовних вистав, які допомагають моральному і естетичному їх вихованню.

Театр зрозумів, що він і дорослим може показувати нове, цікаве театральне мистецтво. Цей новонароджений театр ляльок залучив до себе такі види мистецтва, як література, музика, образотворче мистецтво.

Театр ляльок - театр загостреної думки.

Тільки в концентрації думки і почуття, форми і змісту відбувається народження вистави, яка відповідає самим серйозним сучасним вимогам." *28

Так, В. Шестак створював і створив, як на той час, театр мобільний, динамічний, готовий до руху вперед, експериментував, шукав шляхи, які вели б цей театр у майбутнє.

В результаті цих пошуків, в 1966 році, він приходив до усвідомлення необхідності відходу від натуралістичної манери, яка не давала театру ляльок перспектив розвитку і вела, в кінці кінців, у глухий кут.

В. Шестак разом з молодим художником А. Гладковою іде на сміливий експеримент у постановці вистави "Украдений м'яч" Б. Сватоня (дебют А. Гладкової як художника-постановника), обираючи умовність як основний виражальний прийом.

Режисер і художник кардинально змінюють пропорції театральної ляльки, значно збільшивши розміри голови по відношенню до тулуба. Це був дійсно сміливий експеримент і експеримент вдалий.

Вистава користувалась надзвичайною популярністю у глядачів, а лялька головного героя і афіша до вистави досі знаходяться в музеї ДАЦТЛ ім. С. Образцова.

Відхід від натуралістичної манери спостерігався і в "Великому Івані", і в "Котигорошку".

І як логічний наслідок експериментів В. Шестака у його щоденнику з'являється такий запис: "Театр ляльок - театр, який в своїх виразних засобах відійшов від натуралізму." *29

Як практик, В. Шестак мало своїх думок довіряв паперові. Не любив він довгої писанини, але варто полистати його зошити, як зустрічаєшся з дивними речами, просто геніальними визначеннями.

Дозволимо собі навести одну з теоретичних викладок В. Шестака ще й для того,

щоб зацікавити професіоналів до детального вивчення теоретичного доробку Володимира Володимировича.

"Якщо в драмтеатрі ми розглядаємо актора на протязі 2-3 годин, вивчаючи його характер, то в ляльці ми відразу вивчаємо її характер, і в цьому - перевага ляльки.

Лялька має бути максимально виразною. А актор-лялькар - маленький режисер своєї ляльки, ролі, він і уявлення, і переживання одночасно." *30

Всі, мабуть, пам'ятають, скільки велось суперечок, скільки поламано списів, скільки списано паперу і вихлюпано чорнила на той же багатостраждальний папір у дискусії: що ж таке театр взагалі і театр ляльок зокрема, - уявлення чи переживання?

І як просто і разом з тим складно, шляхом спроб, помилок і повторів, довгою чередою успіхів і провалів прийшов до вище згаданої думки В. Шестака.

Так, головне його теоретичне напрацювання - театр ляльок - театр синтезу, театр загостреної думки.

Нехай не писав він довгих і розумних статей, не дзвонив про це зі всіх трибун. Але він висловлював цю думку на чисельних лабораторіях, семінарах, майстернях. Він говорив про неї своїм учням, друзям, соратникам, конкурентам. І дуже багато хто її почув, розвивав паралельно з ним, напрацьовуючи нові прийоми, нові відносини. А той, хто не почув - назавжди зійшов зі сцени.

"Театр ляльок - річ надзвичайно жорстка і динамічна," *31 - теж одна з улюблених фраз В. Шестака.

...Наступають 70-ті. Роки "мохрового" застою в суспільстві і роки нового злету Вінницького театру ляльок і його художнього керівника.

Тоді було створено ряд нових робіт, серед яких "Боги, чорти, люди" Г. Усача за "Енеїдою" І. Котляревського, "Мишеня Мицик" та "Банка меду" Ю. Чеповецького, "Донька Білої Берези" А. М'ястківського, "Наш веселий колобок" та "За сонячними піснями" Г. Усача та ін.

Безперечно, головною роботою цього періоду творчості В. Шестака були "Боги, чорти, люди". Це була складна і надзвичайно улюблена як акторами, так і глядачами вистава для старших школярів та дорослих, поставлена за першою в Україні п'єсою для дорослих рідною мовою.

Володимир Володимирович розповідав про цю виставу: "...зайнятий весь склад акторів, багато музики, танців. Зроблена спроба продемонструвати найрізноманітніші можливості театру ляльок - як у плані виконавської роботи, так і художньо-образотворчої." *32

В. В. Шестака та художник А. Гладкова не тільки вклали душу у виставу, а й втілили багато вдалих експериментальних напрацювань Володимира Володимировича.

Особливо цікаво, свіжо і нетрадиційно були вирішені сцени Дідони та Енея, зустрічі духу Анхіза та Енея в пеклі, масові батальні сцени.

Ось як, наприклад, виглядала сцена війни: Зевс прилаштовував на ширмі величезну м'ясорубку. Венера крутила її ручку, а в цей час в жерло м'ясорубки опускалися троянці, латиняни, карфагеняни. Чорт підставляв торбу і до неї потрапляли душі загиблих вояків.

Таким чином театр стверджував, що війна – це безумство, відбувається вона з примхи тих, хто вважає себе Богом чи чортом, бо ж вони, виходить, за одне, спільно вирішують долю мільйонів людей.

Ця сцена, вирішена надзвичайно алегорично, несла в собі величезне смислове навантаження, разом з тим вона була наскрізь пронизана духом гострої сатири.

Ефектно була вирішена сцена спокуси Дідоною Енея. На глядці ширми розміщався намет Дідони. Як тільки Еней з Дідоною заходили до намету, Півень заганяв Курочку туди ж. Було чутно веселий сміх Дідони і куряче сокоріння. Намет розхитувався все сильніше і падав, з-під нього вискакувала дуже задоволена курочка, а за нею плентався ледь живий півень: голова набік, обскубаний, хотів прокукурикати, та не вистачило сили.

А ось виходять Дідона солодко-млосна, щаслива, поправляючи зачіску і слідом плентається Еней, стомлений, але задоволений, хвацько підкручуючи козацького вуса.

Вражаюче діяла на глядача і сцена зустрічі в пеклі Енея із духом свого батька Анхіза. Спочатку з'являлася голова Анхіза. Потім одна рука, друга. Все рухалося хаотично в безмежному просторі. Але хоч Анхіз знаходиться у пеклі, а випити йому і там хочеться. І ось уже впливає пляшка оковитої і сама потрапляє в руку небіжчика. Таким же чином, з іншого боку з'являється і кварта. Горілочка сама наливається у квартиру і дух Анхіза смакує улюбленим напоєм. Порозмовлявши з Енеєм, все зникає так же несподівано, як і появилось. Лялькова сцена зустрічі вирішувалася наче у мультиплікації.

М. Ніколюк, заслужений артист України, так згадує свою роботу в цій виставі: "Я, тоді молодий актор, грав у виставі чотири епізодичні ролі, тоді як "метри" виконували головні ролі. Вистава була надзвичайно багатю на яскраві несподівані знахідки, багато було цікавих образів, багато режисерських та акторських удач." *33

Вся вистава була пронизана духом гумору, сатири. Колектив театру горів цією роботою, і вона вдалась. Висока оцінка критиків, як київських (Т. Фесенко, З. Дерябіна, Є. Рубінштейн), так і московських (І. Жаровцева), колег - театральних режисерів, акторів, художників із багатьох міст України, які приїхали до Вінниці на прем'єру, просто шалений успіх у глядачів.

За художнє оформлення "Богів..." А. Гладкова за результатами Республіканського огляду кращих вистав 1969-1970 років була нагороджена дипломом 2-го ступеня. Почесними грамотами Міністерства культури УРСР були відзначені заслужений артист України А. Кривенко - за роль Енея та В. Шлапак - за роль Охріма. Актриса А. Шелудько за виконання ролі Лавінії була нагороджена творчим відрядженням до Москви.

А стосовно героя нашого нарису ми можемо цілком певно сказати, що його зірка і зірка Вінницького лялькового на небосхилі того часу сяяла надзвичайно яскраво.

Заслужений артист України, а з 1978 р. - заслужений діяч мистецтв, член секції театрів ляльок Українського театрального товариства, В. Шестаков був надзвичайно активним членом міжнародної організації лялькарів УНІМА, вів там велику роботу, брав участь у міжнародних форумах, фестивалях, симпозіумах, виступав з доповідями, рецензіями вистав.

Автори не хочуть відволікати увагу читачів від основних завдань цього матеріалу, так як робота В. Шестакова в УНІМА, в УТТ заслуговує обширного дослідження.

Варто сказати декілька слів про стосунки В. Шестакова з В. Афанасьєвим, С. Образцовим, В. Сударушкіним, Ю. Гіммельфарбом - "метрами" лялькового мистецтва. Всі вони були друзями, соратниками, однодумцями і... конкурентами, відданими безмежно театру ляльок. Всі вони творили, тримаючи в полі зору один одного. Так, не завжди їх стосунки були безхмарними, але суперництво це було творчим і найголовнішими в цих стосунках ставали пріоритети лялькового театру.

В 60-70-ті роки Володимира Володимировича оточували його учні - заслужений артисти України Ю. Сікало, А. Кривенко, артисти В. Довгополов, О. Кікоть, В. Кушніренко, А. Шелудько та інші. Дуже багатьох він взяв у театр, довіряючи своїй інтуїції, своєму

режисерському чуттю.

Багато акторів-шестаківців досі працюють в театрах України і колишнього Союзу. І він надзвичайно довіряв своїм учням, вірив у їх акторську, режисерську удачу, завжди тепло відгукувався про них і слідкував за їх творчою і життєвою дорогою.

Кінець 70-х став для Володимира Володимировича найважчим періодом його життя.

Не судилось реалізуватись багатьом творчим задумам. Не виявилось поруч надійних людей, однодумців, тих же учнів, яких він так лелівав і оберігав. А вони, в силу різних причин, не зуміли вберегти його від конфліктів з людьми, які не знають і не люблять театр, але дозволяють собі керувати театральним процесом, щось диктувати і вимагати, ні від внутрішніх сумнівів і метань, породжених багатьма життєвими ситуаціями.

Він був, за свідченнями всіх, хто його знав, надзвичайно ранимою і дуже гордою людиною, міг постояти за інших, добиватись і вимагати, але абсолютно не вмів захищатись. Просто заглиблювався в себе, в свої думки, деколи намагався викласти свої сумніви у щоденникових записах і... і пив.

Це стало початком кінця.

Знову ж таки, автори цих рядків не намагаються ні судити, ні виносити будь-які вердикти. Ми просто намагаємось розповісти про Долю, долю людини дійсно неординарної, про долю Особистості, бо феномен Вінницького театру ляльок на протязі більше, ніж 40 років, був можливий тільки завдяки присутності в театрі цієї людини, як, втім, і будь-який театр може жити і підніматись до висоти естетичного і морального пошуку тільки тоді, коли є Лідер, який має що сказати світові і повести за собою учнів і однодумців.

Отож, в кінці 70-х були спроби, які так і не закінчилися реалізацією постановок "Ночі перед Різдрвом" за М. Гоголем і такої бажаної, трепетно любимої "Лісової пісні" Лесі Українки. Здається, все вже було готово - і режисерська експлікація, і навіть створені ескізи, - але вистави ці так і не народились. Причини цього, на жаль так і не відомі.

Зате відомо, що була вистава "Маленький співець" за п'єсою самого Шестака, присвячена трагічним подіям в Чілі. Виконання соціального замовлення рідко, точніше, майже ніколи не веде до народження високо художніх творів. Не став винятком і "Маленький співець".

Річ у тім, що в середині 70-х років з театру, в силу різних причин пішли В. Долгополов, О. Кікоть, А. Хазов, М. Ніколюк, які були третім поколінням учнів В. Шестака.

На зміну їм прийшло четверте (і останнє) покоління "шестаківців" – це П. Ткаченко, Є. Головка, С. Венгер, Л. Граф, С. Шорохов, В. Остапчук, М. Дендюк.

Всі вони не мали спеціальної освіти акторів-лялькарів, в основному це були випускники культосвітніх училищ, і В. В. Шестак розкривав їм специфіку театру ляльок, своє бачення цього виду мистецтва і прищеплював велику любов до нього.

Авторитет В. В. Шестака був несказанно високим. Його вражаючий творчий доробок, дружні зв'язки і повага до Шестака з боку легенд лялькового мистецтва - С. Образцова, Є. Сперанського, В. Афанасьєва, І. Жаровцевої, Ф. Віке, активна творча робота в УНІМА, - все це створювало "образ" Шестака.

І творча молодь, учні, приймали його беззастережно, інколи перебільшуючи його достоїнства і заплющуючи очі на недоліки. А недоліки, звичайно, були.

І породжувались вони, в основному, об'єктивними причинами, які заганяли театр у глухий кут.

Найпершим було те, що театр, при зовсім невеликій трупі, був змушений грати більше 1000 вистав на рік.

А ще - театр задихався без стаціонарного приміщення.

В цих умовах В. Шестака змушений був ставити 5-6, а то й більше вистав на рік. Не було часу ні відпочити, ні відсторонитись і реально оцінити зроблене. Тому й почали з'являтися самоповторення.

І хоч зовні все виглядало цілком благополучно, театр все швидше і швидше входив у той глухий кут, з якого без нових творчих сил, без молоді крові вибратись було не можливо.

І в 1979 році ці молоді творчі сили приходять до театру. Випускники Дніпропетровського театрального училища С. Пориваєва, О. Гвоздьова, Т. Чекірова, О. Білошапка якимось одразу не сприйняли ні творчої позиції В. Шестака, ні його почерку, вважаючи режисуру архаїчною, а його погляди на театр - не "модними". Він же вважав їх дітьми, що не розуміються у театрі.

І сталося те, що завжди буває, коли досвід, майстерність і деяка самозаспокоєність вступають у конфлікт з молодістю, ентузіазмом і нетерпимістю. Вічний, мов світ, конфлікт старого і нового.

А те, що театр опинився у глухому куті, вже стало фактом очевидним.

Саме "Маленького співця" В. Шестака спробував поставити із молоддю, але ті сприйняли цю спробу в штики, а Володимир Володимирович не зробив належних висновків.

І спроба провалилась. Показана на 1-му фестивалі театрів ляльок в м. Хмельницькому в 1979 році, присвяченому Міжнародному року дитини, вона була недоброзичливо сприйнята і критикою, і колегами.

І тут почалось! Листи до всіх інстанцій, скарги, комісії з перевітками і оргвисновки...

Як уже зазначалось вище, автори далекі від думки про те, що всі вистави, поставлені В. Шестаком, були шедеврами. Звичайно, було багато "прохідних" вистав, були і явно невдалі. Усе було в його житті.

Але "Сорочинський ярмарок", "Майська ніч", "Фініст - ясний сокіл", "Великий Іван", "Котигорошко", "Чортів млин", "Боги, чорти, люди" заслуговують на те, щоб увійти до золотого фонду українського театру ляльок.

І хоча його учні, колеги, друзі по-різному оцінювали і особистість, і творчість Володимира Володимировича, безсумнівно є те, що це справді була постать в ляльковому мистецтві України.

Ось що згадує про нього Ю. Чеповецький, драматург, чимало п'єс якого було поставлено В. Шестаком: "Заслужений діяч мистецтв УРСР В. Шестака - один із найсамобутніших діячів театру ляльок. Я не скажу, що він дуже освічений, у нього простонародна мова, але за ширмою він - Бог!" *34

Ю. Сікало, заслужений артист України, головний режисер Київського Державного театру ляльок, писав про свого учителя: "Як режисер, В. Шестака для мене взірць. Організаторські здібності, вміння оригінально та образно розв'язати виставу, виховання колективу, студійна робота з молоддю - ось його головні риси." *35

Ще один учень В. Шестака, В. Долгополов, головний режисер Астраханського театру ляльок ось як згадує про дві надзвичайно важливі роботи В. В. Шестака - "Чортів млин" І. Штока

та Я. Дрди та "Боги, чорти, люди" Г. Усача: "Першою виставою, яка почала "ломку" "вінницької ідилії", був "Чортів млин". Її оформила зовсім юна А. Гладкова. Вона спробувала зробити більш узагальнені ляльки, умовні декорації. Це остання вдала вистава В. Шестака. Наступна - "Боги, чорти, люди" Г. Усача, в якій режисер ввів маски, живий план, на мою думку, не вдалась.

Починались 70-ті роки, часи "останнього народного лялькаря" В. Шестака відійшли. Ніколи не забуду свого Учителя, його розкосий погляд, його театр. І його акторів - В. Шлапака, О. Васютинську, О. Кікота, В. Кушніренка, О. Шестак, А. Кривенка." *36

Ось такі суперечливі свідчення близьких В. Шестаку людей. Різні люди, різні погляди.

І саме суперечливість цих оцінок свідчить про те, що Володимир Шестак був особистістю неординарною, самобутньою, творчою.

В цьому нарисі, автори якого бачать свою роботу тільки як першу спробу, ескіз майбутньої творчої біографії Майстра, не достатньо висвітлені його стосунки з народним артистом України В. Афанасьєвим, режисером та драматургом Ю. Гіммельфарбом.

Майже зовсім не розкриті творчі стосунки і велика особиста дружба з народним артистом СРСР С. Образцовим, а ще із великим колом провідних діячів театру ляльок - Є. Сперанським, І. Жаровцевою, В. Сударушкіним, Ф. Віке, критиком Є. Рубінштейном, драматургом Кімом Мешковим та іншими.

Але ми сподіваємось на те, що все це з часом буде зроблено.

Бо без знання своєї історії, біографій корифеїв, їх творчих доробків і надбань не можливий рух вперед.

А театр ляльок - це рух.

Це надзвичайно динамічний, образний вид мистецтва, алегоричність, умовність якого зрозуміла і дітям, і дорослим, і людям невибагливих смаків, і вишуканим естетам.

І в сузір'ї славних імен, вписаних в історію цього дивного виду мистецтва, Володимир Шестак цілком заслужено займає своє чільне місце.

Ось і скінчилась ця вистава.

Дивна і така буденна містерія...

І що буде потім? В епілозі?..

...Декорація фіналу являє собою робочу кімнату.

Стіл, стілець, книжкові шафи з чернетками, помітками, записами.

І знову за вікном дощ омиває дивний район, в якому міські новобудови сусідять з тихими, майже по-сільському ошатними старими будиночками.

Старі будинки тішать око і зігрівають душу.

Новобудови стомлюють і дратують.

За столом сидить він, Майстер, Володимир Володимирович Шестак, заслужений артист, заслужений діяч мистецтв, лауреат, дипломант...

Все життя промайнуло раптом перед його внутрішнім зором, мов напружена, динамічна сцена з вистави.

Вистави, ним зрежисованої.

Які почуття, які думки полонили його?

Пізня осінь 1984 року... Майстра не стало.

Померла така надзвичайно яскрава людина - В. В. Шестак. Але феномен, який гордо іменується "театром Шестака", залишився назавжди в історії українського театру ляльок.

Після смерті Володимира Володимировича його дружина, друг, актриса його Театру, Оксана Миколаївна принесла до театру архіви Майстра, на матеріалах яких і з'явився цей нарис.

Але цих матеріалів надзвичайно мало, і автори будуть вельми вдячні всім, хто, прочитавши цю роботу, відгукнеться і надішле нам листи В. Шестака, відгуки преси, власні спогади про нього та про Вінницький театр ляльок 30-х-70-х років.

Автори висловлюють щиру подяку людям, які своїми спогадами допомогли в написанні цього нарису: А. О. Шелудько, А. І. Гладковій, М. І. Ніколюку, М. С. Драчуку.

А також О. Молодиці та Н. Доляк за допомогу у підготовці матеріалу.

Примітки

1. Із інтерв'ю Ю. Васильєва
2. Із інтерв'ю Є. Венгер
3. Із щоденників В. В. Шестака. Архів театру
4. Газета "Більшовицька правда" № 224/1861 28 вересня 1938 р.
5. З доповіді В. Шестака до 25-річного ювілею театру
6. Б. Голдовський, С. Смілянська. "Театр ляльок України"
7. З доповіді В. Шестака до 25-річчя театру
8. Б. Голдовський, С. Смілянська. "Театр ляльок України"
9. Грамота командування Барнаульського г-ну № 8241
10. Газета "Вінницька правда" № 155/3044 7.08.1945 р.
11. Наказ № 2013 Комітету у справах мистецтв УРСР 30.10.1946 р.
12. Інтерв'ю із з. а. України М. Ніколюком
13. Із записів В. Шестака
14. Із записів В. Шестака
15. Із записів В. Шестака
16. Із доповіді В. Шестака до 60-річчя дитячих театрів СРСР
17. Із спогадів М. С. Драчука
18. Не датований лист С. В. Образцова В. В. Шестаку
19. Із доповіді Шестака до 60-річчя дитячих театрів СРСР
20. Із щоденників В. Шестака
21. Із спогадів В. Шестака
22. Є. Рубінштейн "Великий Іван". Газета "Культура і життя" 1967 р.
23. Із записів В. Шестака
24. 3 робочих зошитів В. Шестака
25. 3 робочих зошитів В. Шестака
26. 3 робочих зошитів В. Шестака
27. 3 робочих зошитів В. Шестака
28. Із доповіді до 60-річчя дитячих театрів СРСР
29. 3 робочих зошитів В. Шестака
30. 3 робочих зошитів В. Шестака

31. 3 робочих зошитів В. Шестака
32. Газета "Комсомольське плем'я" 7 листопада 1970р.
33. Із спогадів з. а. України М. Ніколюка
34. Б. Голдовський, С. Смілянська "Театр ляльок України"
35. Ю. Сікало "Оживають ляльки". Газета "Вінницька правда" № 285/11560 7.12.1967 р.
36. Із спогадів В. Долгополова

Вінниця-1999